

Ratzinger in Pentling: over zondag, vrijheid en hoogmoed

Edwin Truyens

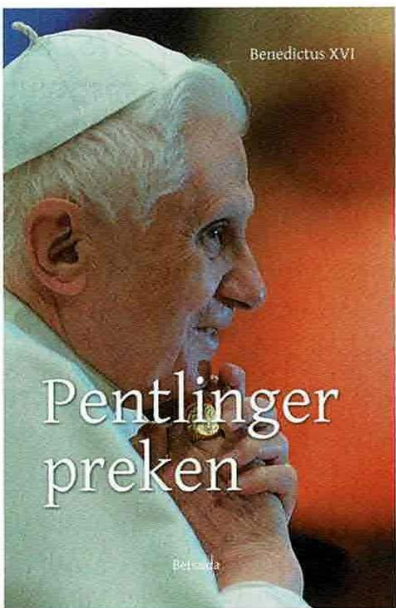
Benedictus XVI, **Pentlinger preken**, Betsaida, 's Hertogenbosch, 2024, 102 blz., ISBN 9 789493 207516 – 14,90 €
Eind 1969 aanvaarde Joseph Ratzinger een benoeming als hoogleraar aan de theologische faculteit van de universiteit van Regensburg (Beieren). Hij ging wonen in het nabijgelegen dorpje Pentling, waar hij actief werd in de parochiekerk van Sint-Johannes. Het zou zijn officiële postadres blijven, zelfs nadat hij paus werd.

In 2015 ontving hij de uitgeschreven bandrecorderopnames van enkele preken die hij in de jaren '80 en '90 hield in Pentling. Hij besliste die uit te geven en negen jaar later verscheen ook de Nederlandse vertaling.

Joseph Ratzinger hield zich aan wat een preek of homilie moet zijn: een korte commentaar bij het evangelie en de lezingen. Niet alleen gaat het om korte teksten, maar verwacht dus ook geen spectaculaire verhalen of scherpe politieke commentaren. Al moet je als katholiek niet veel moeite doen om controverses uit te lokken en in het oog van een maatschappelijke storm terecht te komen. Het volstaat om trouw te blijven aan het katholieke geloof en dit ook uit te dragen.

Zo staat de zondagsrust onder een enorme druk. Steeds meer mensen moeten werken op die dag. Voor wie niet werkt, is de zondag de dag dat verenigingen allerhande activiteiten organiseren, die het vaak moeilijk of onmogelijk maken ze te combineren met een eucharistieviering. Ratzinger was nochtans duidelijk: *“Opdat Kerk kan ontstaan is samenkomen noodzakelijk en is het samenzijn rond de eucharistische Heer wezenlijk. Daarom is de zondag zo essentieel. Het is het gemeenschappelijk naar elkaar toegaan in die ruimte waar de Heer met ons viert. Dat kan ons moeite en offers kosten – bij mooi weer wil men liever op stap gaan en zijn eigen plannen nakomen. En zo gemakkelijk kan men dan tegen zichzelf zeggen: ‘In de natuur, waar het zo mooi is, ben ik vromer dan in de kerk, waar misschien bedorven lucht hangt als er veel mensen te lang binnen zijn.’ In werkelijkheid zijn het echter smoesjes. (...) Zonder het middelpunt van de zondag kan opbouw van de Kerk niet standhouden.”* (blz. 22-23)
Het samenzijn op zondag is de basis voor de daaropvolgende werkdagen. Daarom beschouwt de Kerk de zondag niet als de laatste, maar als de eerste dag van de week.

Een juist begrip van *vrijheid* is steeds een belangrijk thema in de geschriften van Ratzinger. Zo wijst hij erop dat anarchie niet de hoogste vorm van vrijheid is, maar dat die integendeel de vrijheid ten gronde richt. (blz. 72) En in een volgende preek stelt hij dat we allemaal de neiging

hebben om recreatie en vrije tijd, eten, drinken, luxe en vertier te beschouwen als echte vrijheid. Alles hebben wat men wil en alles kunnen doen waar men zin in heeft. Dat is echter geen echte vrijheid, want als men op die wijze aan het einde van zijn leven terugblijkt, zal men ontdekken dat men eigenlijk een leeg leven heeft geleid zonder betekenis. Het goede doen heeft dan altijd ontbroken. (blz. 81)

De zonde van hoogmoed is wellicht zo wat de belangrijkste zonde waaraan we ons schuldig maken. We denken het allemaal beter te weten. Hoe zou de Kerk (en misschien vooral die instelling) ons nog iets kunnen leren? (blz. 91)

Als uitsmijter een mooie beeldspraak: *“De Heilige Schrift is geen supermarkt waarin men een paar artikelen uitzoekt, waarvan men denkt dat ze wel bevallen en dan het andere laat liggen; maar de Heilige Schrift is het zich openen van God, doordat hij ons de weg wijst.”* (blz. 98)

Een boekje waarin je elke dag één preek kan lezen en de inhoud ervan rustig kan overwegen.